

*Gözəlov Cavid Faiq oğlu, magistrant,
Bakı Biznes Universiteti,
Email: cavid_gozelov1@mail.ru*

DÖVLƏTİN AQRAR SİYASƏTİNİN MAHİYYƏTİ VƏ SPESİFİK XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Aparılan araşdırmalar və eləcə də inkişaf etmiş ölkələrin praktikasını göstərir ki, xüsusilə böhranlı situasiyaların neytrallaşdırılması və post böhran situasiyalarında iqtisadi inkişafın təmin olunması baxımından dövlət tənzimlənməsinin inzibati və dolayı metodlarının uyğunlaşdırılması, eləcə də bu proseslərin bazar özünü-tənzimləmə mexanizmləri ilə səmərəli şəkildə əlaqələndirilməsi, gözlənilən nəticəni əldə etməyə imkan verir. Araşdırmalar göstərir ki, böhranlı situasiyaların neytrallaşdırılması və eləcə də aqrar sahədə fəaliyyət göstərən sahibkarlıq qurumlarına yardım göstərilməsilə bağlı dövlət tənzimlənməsinin iqtisadi mexanizminin aşağıdakı elementlərini fərqləndirmək mümkündür:

- təminatlı və girov qiymətləri sistemi;
  - kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətlərinə əlavələrin tətbiq edilməsi;
  - kənd təsərrüfatı məhsulları bazarında qiymətlərin səviyyəsini stabiləşdirmək məqsədilə dövlətin ehtiyat fondlarından tədarük və əmtəə intervensiya siyasətlərinin tətbiqi;
  - qiymət siyasəti. Bu siyasət ilk növbədə aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsini özündə əks etdirir;
  - kredit siyasəti. Kredit siyasəti əsas etibarilə iqtisadi inkişafın dinamizmini təmin edilməsi və bir sıra hallarda isə inflyasiya mühitinin qarşısının alınmasına istiqamətlənmiş dövlət tərəfindən həyata keçirilən tənzimlənmə mexanizminin mühüm istiqamətini özündə əks etdirir. Kredit siyasətinin həyata keçirilməsi zamanı aşağıdakı tədbirlərin reallaşdırılması ön plana çəkilir:
  - kreditlə bağlı faiz stavkaların dövlət tərəfindən subsidiyalarının həyata keçirilməsi;
  - ipoteka kreditlərinin tətbiqi;
  - aqrar sahədə mülkiyyət mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, təsərrüfat subyektlərinin uzunmüddətli və güzəştli şərtlərlə kreditləşdirilməsi;
  - aqrar sahədə fəaliyyət göstərən mülkiyyət mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, əmtəə istehsalçılara verilən investisiya kreditlərinin xüsusi şərtlərinin reallaşdırılması [2].
- Aqrar sahənin dövlət tənzimlənməsinin iqtisadi mexanizmində büdcə siyasəti də əhəmiyyətli rol oynayır. Büdcə siyasəti əsas etibarilə büdcənin imkanlarından bilavasitə asılıdır. Dövlət büdcəsinin imkanları çərçivəsində aqrar sahəyə yardım göstərilməsi, bütövlükdə dövlətin strateji maraqlarının qorunmasına və ilk növbədə aqrar sahədə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə, əhalinin ərzaq məhsullarına, sənayenin isə xammala olan tələbatının ödənilməsinə xidmət edir. Büdcə siyasəti çərçivəsində həyata keçirilən tədbirlərə aşağıdakılar şamil edilir:
- aqrar sahənin mülkiyyət mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, əmtəə istehsalçılara büdcə ssudalarının verilməsi;
  - xüsusilə aqrar sahədə istifadə edilən maddi-texniki resursların əldə edilməsi məqsədilə kənd təsərrüfatı əmtəə istehsalçılara lizinq xidmətlərinin göstərilməsi və bu sahədə dövlət tərəfindən güzəştli şərtlərin tətbiqi;
  - aqrar sahədə fəaliyyət göstərən təsərrüfat subyektlərinə dotasiyaların, kompensasiyaların və subsidiyaların verilməsi;
  - dövlətin kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsulları fondlarından təminatlı formada avans şəklində tədarüklərin həyata keçirilməsi;
  - məqsədli proqramların maliyyələşdirilməsi.
- Aqrar sahənin dövlət tənzimlənməsinin iqtisadi mexanizmində vergi siyasəti əhəmiyyətli rol oynayır. Məlum olduğu kimi, vergi siyasəti, ilk növbədə, daxilolmaların təmin olmasında rol oynasa da, eyni zamanda vergilər stimullaşdırıcı xarakter daşıyır, ilk növbədə, iqtisadiyyatın azgəlirli sahələrində iqtisadi artımın təmin olunmasına istiqamətlənir. Bu baxımdan aqrar sahədə istehsalın stimullaşdırılmasına istiqamətlənən vergi siyasəti aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsini özündə əks etdirir:
- aqrar sahədə fəaliyyət göstərən təsərrüfat subyektlərinə güzəştlərin tətbiq edilməsi;
  - differensial vergi qoymanın tətbiq edilməsi.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

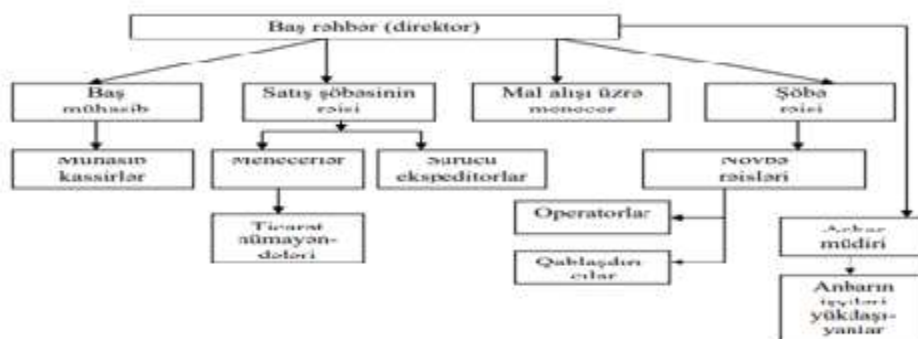
1. Axundzadə L. T., Əsədov A. Ə. Aqrar hüququ. Bakı: Qanun, 2003, 516 s.
2. Allahverdiyev H.V., Qafarov K.S., Əhmədov Ə.M. İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi. Bakı: Nasir, 2002, 447 s.
3. Alıyev İ.H., Məmmədova Ş.Ə. Aqrar sahənin inkişafının əsas maliyyə mənbələri. Bakı - 2007. 227 s
4. Alıyev İ.H. Aqrar sahənin inkişafının təkmilləşdirilməsi və regionlarda islahatların keyfiyyətə səmərəli apanılması. Bakı - 2004, 110 səh.

*Sanan Sohrab Babishov, Master student,
Baku Business University,
Email: sinansohrab7@gmail.com*

THE ORGANIZATIONAL STRUCTURE IN THE NETWORK OF ARAZ MARKETS AND ELIMINATING THE PROBLEMS THE STAFF ARE FACING

10 years ago, in general, retail in our country, as well as in the kapital there was a sluggishness in trade. There were many supermarkets in the country, as well as in Baku. But there was a need to create a new modern sales network. Even with this step a network was set up to cover Azerbaijan. This is "Araz" was a chain of supermarkets.

Their slogan was "Where are you, Araz is there." Araz supermarket offers a great service to its customers. Its own buyers striving to satisfy their needs more fully, to gain their satisfaction shows. The store offers a wide range of necessary forms, discounts for buyers they try to do. Buyers of "Araz" supermarket are always they are sure to encounter a neat and attentive service in this network. The main purpose of this network is to offer a wider range of prices to buyers to offer, to create a comfortable, family environment for employees, to constantly improve, to provide better customer service, pay attention to buyers' offers, to provide better service, to pay attention to the history of "Araz" supermarket, the main thing dates again.

Source: the information given by the staff of Araz market networks.

This structure is the same for other supermarkets included in the network. Chief Accountant, Chief Sales Officer, Purchasing Managers, Warehouse are subordinate to the General Manager (Director). Head accountant is also subordinate to the chief manager. Chief Accountant should be that person with higher education, 5 years of experience in financial accounting in this field.

The chief accountant conducts an economic analysis of economic activity, the company's reserves reveals non-commercial expenses, warns about losses. Participates in the development of measures of the internal control system, which warns about violations of economic legislation and finance, illegal spending of goods and materials. Accountant cashiers are subordinate to the chief accountant. The warehouse manager plays an important role in the work of the trade network. Receipt, storage of goods, release operations, efficient use of storage space, organization of loading and unloading operations, labor protection, technical safety rules contain.

The head of the sales department is also subordinate to the general director. Its main work is the sales system application of new projects on the organization of control over the activities of managers, large, special carries out the conclusion of fixed-term contracts. Sales representatives to the manager subject. Taking samples, price-gusts to the customer on order and demonstration of goods is done. The procurement manager reports directly to the director.

According to the staffing table, it is very important for the effective use of employees. This allows us to compare the number of employees by qualification and salary level given by the staff head. 180 employees of Spar supermarket and its monthly fund is 53,100 manats. Let's take attention to the Spar supermarket workforce movement and staff turnover. In 2016, less than 6.7% of the average number of employees was hired. The number of layoffs was 2.2%, due to which the total turnover of the labor force was 0.09. The following year, this ratio was 0.1 compared to 2015, compared to 2017 it was 0.04. 2017 increased to 0.14 compared to 2015. The number of employees hired exceeds the number of layoffs which affects the overall list of employees during the entire study period. Most of the managers of the Araz supermarket have higher education. Experts among most of them have secondary special education. In general, the average level is the highest, therefore improvements need to be made. It's more than good, top-notch professionals from the city it is also due to his reluctance to work there because he is far away.

There are 2 groups of employees in Araz market networks. Group 1 includes employees who work 5-6 days a week. Leading employees, workers and specialists includes. The activities of these employees can be regulated. Catering for them it is also important that the enterprise or trade enterprise work on weekends or on holidays, even if it is not at night and in the evening, it will not affect the work of the enterprise. Group 2 employees are those who carry out trade work in the enterprise from morning to evening. They work in different shifts. There are 30 calendar days in June. One of them is a holiday. This year, this month 10 days are encountered Sunday and Saturday. First, the working days of the month are determined: $30 - 1 - 10 = 19$ day I am trying to show now calculating the total number of hours worked for an 8-hour workday in 19 days: $8 * 19 = 152$ hours. The schedule of cashiers and sellers (in the meat and weighing department) is not regular. In June, they have 15 shifts for 12 hours. This is 180 hours.

According to the position, the staff is divided into the following categories: 1) Managers performing general management functions, 2) senior manager, 3) Middle-

level administrator 4) Administrators in the lower trading hall 5) Specialists-legal, engineering-technical, economic performers 6) Other features; laborer, system engineer, general manager, farm service, goods promotion specialist, 7) Workers – services with direct material value or technological nature indicators, sales cashiers, sales consultants, chefs, hand luggage receivers, sweepers.

Customer service is widespread at Spar. At the Retail Academy of the Araz supermarket chain in Spar more professional sellers are being trained, in the meantime, all the work is done serves customer satisfaction. Let me show the ways to improve after analyzing and evaluating Spar's staff.

1. It is necessary to constantly improve the specialization of the staff. This is a refresher course can be done through. 3% of managers have professional technical.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat:

1. İmanov Q.C., Həsənli Y.H. “Azərbaycanın sosial iqtisadi inkişafının modelləri”, Bakı, 2001.

2. Qasimov F.H. “Azərbaycanda dövlət innovasiya siyasəti”, Bakı, 2010.

3. <https://www.stat.gov.az/>

4. <https://socar.az/socar/az/info/printable/company/organization/azneft-production-union>

5. <http://interfax.az/view/789325/az>

6. <https://report.az/energetika/azerbaycan-dovlet-neft-sirketinin-socar-azneft-i-stehsalat-birliyi>